Nagyvárad, 1900. VI. évfolyam 298. szám. Vasárnap, deczember 30.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor.
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, decz. 29.

A század vége.

Két nap még és az évszázad utolsó éve teljesen a történelemé lesz s lezárul az a nagy sirkő, mely egy hosszu évszázad küzdelmeit rejti el. Nem irunk az utolsó évről hosszu necrologot, mert nagyon szomoru, lehangoló dolgokat kellene leirnunk és mert ez az egyetlen szó: fuit, — eléggé jellemzi érzelmeinket, melyek abban összpontosulnak, hogy a lezajlott év viszontagságos, válságos napjairól nem szeretünk sokat beszélni.

A XIX. század nagy eszméinek, haladásának, nagy alkotásainak nem volt méltó zárköve az 1900. év. Hirdettük a népjogot, az emberszeretetet, az egyenlőséget, a testvériséget s ime két véres háboruval zárul az évszázad és mig a béke apostolai lelkesedéssel beszélnek az örök béke áldásairól, a pusztitó háboruban ezrek és ezrek hullanak el.

Hirdettük a haladásra törekvést mindenütt, minden téren és ime, a század utolsó évében mintha megállottunk volna. A pörölyt és kalapácsot tartó kezek lehanyatlottak, a tevékenység, mely a XIX. század folyamán oly gyakran mutatott igazán bámulatos fejlődést, megszünt és mintha az évszázad végén ki akarnók pihenni az alkotás fáradalmait, a szellemi és anyagi munkások tétlenül állanak vagy legalább pihennek.

Hirdettük az alkotmányos, a parlamentáris élet fejlesztésének szükségességét s mindinkább arra jövünk rá, hogy az államkormányzat eme legtökéletesebbnek tartott alakzata sok helyen csak a kényuralom álczázására szolgál; máshol csődöt mondott, általában pedig óriási, nehéz időkben alig elbirható terheket rak a népek vállaira.

Hirdettük a közélet tisztaságát s a záró évben egymást érték a szenzációs sikkasztások, büntények, panamák s a közélet vezető emberei belesülyedtek a viczináliák és inkompatibilitások posványába.

Hirdettük az egyenlő jogvédelmet és most azt látjuk, hogy mily távol állunk még ennek megvalósitásától; hogy ujabb törvények gyártásából soha ki nem fogyunk és hogy alig van törvény, mely érdekeket nem sértene, szerzett jogokat nem tiporna.

És még sok egyebet hirdetett a XIX. század; sokat, melyek a közérdekért küzdők kebleit hevitették; eszméket, melyek kivivása érdekében temérdek vér folyt, alkotások szükségességét, melyek létesitése milliókat nyelt el. És ime, a század utolsó évében azt kell látnunk, hogy csak egy-két kedvezőtlen év kell és megáll minden, az eszmék, ideálok hangoztatása elnémul, a nagyszabásu alkotások életképtelenekké válnak. De azt is látjuk, hogy a XIX. század egy sujtó örökséget, az idegességet hagyta hátra, mely eröinket megbénitja, kishitüekké, csüggedőkké tesz. Ezt bizonyitja az elmult év története is.

Igy értünk el az év végéhez s ilyen gondolatok szülemlenek sokak lelkében, mindőn ezen év történetét a XIX. század tettekben gazdag, kimagasló éveinek történetével összehasonlitják. Azért küzdött volna tehát csak e század folyamán az ember, azért éltek-e csak az emberiség fenkölt gondolkozásu bajnokai, hogy egy napon beálljon a dekadenczia?

Nem. A gyakorlati gondolkozásu emberek meg vannak arról győződve, hogy az emberiség haladását utjában megállitani nem lehet; hogy az életre hozott, életképes eszméknek nem válhatik temetőjévé az a föld, melyben ezen eszmék gyökeret vertek.

Hogy a század mit rejt méhében, azt nem tudjuk. De egyet tudunk: azt, hogy minden lehangoló jelenség daczára az emberiség az egészséges haladás, az alkotások terén folyvást előre fog törni. Bizonyos, hogy sok intézmény romba dől, mások alakot változtatnak, de a XIX. század téves irányzatát valószinüleg tisztultabb váltja fel.

Ennek tudatában veszünk bucsut az elmult évtől s egyszersmind a XIX. századtól Fájó emlékeket temetünk el, de a tanulságokat, melyeket a század története felmutat, nem fogjuk feledni. Láttuk, hogy óriási romlások mezején uj élet sarjadott fel, a pusztulásból alkotás fejlődött ki; látjuk a multak példáit, azért nem esünk kétségbe a jövő miatt.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Tuza kisasszony.

Irta: **Bródy Sándor.**

Két cserép muskátli élt egy sötét helyen. Az egyik: már-már elszáradt, a másik — a melyet az öregebbik, az aszu tőből oltottak — még tartotta magát, erősödött, virágzott, illatozott, még várta a napot, hátha megjönne.

Az öregebb muskátli: Tuza mama, a fiatalabb: Tuza kisasszony. Csak annyit tudtak a világról, mint két cserép szegény, sötét ablakba helyezett, ott feledett virág.

Egyszobás udvari lakásban laktak és abból éltek, hogy a mama mindég angol regényeket akart forditani — de igen keveset tudott angolul — leány azonban rengeteg zongora-órákat adott és keresett annyit, hogy nem haltak éhen. Annyira táplálkozhattak, hogy reménykedhettek.

A Tuza kisasszony nem igen üzött illuziókat. Egészen bele élte magát a szürke hétköznapokba, örvendett vasárnap a sült tésztának és ha falusi rokonaik tavaszszal gomolyát küldtek, mindig azt vacsorálta. Kétszer egy esztendőben elment a szinházba, egyszer a maga pénzén, másszor meg került jegy valamely családnál, a hol tanitott és a hol a férj a feleséggel, az előadás előtt hirtelen összeveszett. Erről a két előadásról a Tuza kisasszony sok hónapig gondolkozott, ugy a szinészek szép játékáról, mint a közönségről, a melylyel együtt nevetvén és sirván, ugy érezte, hogy társadalmi életet él. Igen tetszett ez neki, a meleg levegőt mohón szivta be és rokoni érzés töltötte el a szépruhás asszonyok iránt, a kivágott kabátos férfiakra pedig, a mint reá tekintett, loppal, egy kissé remegtek a szempillái, elpirult és kimelegedett, ámde csak a lelke belől; az arcza fehér maradt, a természettől oly fehér, mintha festve vagy vésve lett volna. És ebben a szinte természetellenes fehérségben, ebben az északi hidegségben két egyiptusi szem égett és kipirosiott két bibor-vörös ajak, mely mindig nedves volt és egy kissé nyitva mindig.

Ha a Tuza kisasszony akarta volna, feltünik még itt is e nagyvárosban, a hol a legszebb leányok oly rejtetten élnek; megpillantják őket az uteán, elismerik, egyszer-másszor követik is, de ha szerencséjük nincs és a természetük nem az, eleresztik őket és várják a másik jelenséget. A zongorát tanitó lány is többször észrevette — különösen tizenhéttől tizenkilencz éves koráig — hogy az uteán igen tetszik, hizelgő, bámuló, de nagyobbára rossz tekintetek érik, ezeknek örült és ezek elől menekült, bár édes anyja figyelmeztette, hogy ne féljen, a szerény leánynak vége.

A mama, kinek sulyos, de nem fájdalmas idegbaja miatt mindig karosszékben kellett ülnie, egészen más vérmérséklet volt, mint gyermeke és e miatt nem mindig éltek békében. Egy kissé kinozta leányát s ha az fáradtan a nehéz és unalmas leczkéktől, még fehérebben hazatért és az ágyra vetette magát, rendesen igy szólt hozzá:

— Egészen olyan vagy, mint az apád. A rendetlenség az, mely mindent megölt, őt is és téged is meg fog, megládd. Azért halt meg előbb, mintsem kellett volna, azért költött ugy, mintha pénzbányája lett volna — néha egy nap husz forintot is — és ezért nem fizette ki az utolsó biztositást. Ha kifizeti, nem maradsz a nyakamon . . .

A Tuza kisasszony arczát a párnákba furta, ingerült, de csendes hangon azt mondta: »Jó van, jó« és egész keserüségével csekély számu tanitványaira gondolt, a kiket leginkább

Ruhának való *barchetek* és *flanelek, bélés-áruk, posztó* és *hárasz kendők, kötött* és *szövött-áruk, férfi-, női-* és *gyermek alsó ingek, nadrágok*; bélelt *bőr-* és *kötött kesztyük, Jäger-* és *gyapju harisnyák, plüsch* és *gyapju takarók* és *pokróczokat* **legnagyobb választékban és** **meglepő olcsó árban** ajánl

Telefon sz. 76. Telefon sz. 76.

Fábry Testvérek

carlsbadi czipő-, kalap- és divat-áruháza

Nagyvárad, Fő-utcza (Rimanóczy ház).

A marosvásárhelyi mandátum.

A marosvásárhelyi függetlenségi és 48-as polgárok, erélyes akczióba léptek, hogy dr. Bernádynak főkapitánynyá történt kinevezése következtében szükségessé lett uj választásnál, mely január elején lesz, diadalra juttassák a maguk jelöltjét. Csakhogy a pártban a jelölés alkalmával egyenetlenség támadt a polgárok közt. Egy részük Szakáts Pétert kivánja fölléptetni, másik, nagyobb részük pedig Bedőházi János ev. ref. kollégiumi igazgató mellett foglal állást. A jelölő gyülésen oly zaj volt, hogy a jelenlevők alig voltak képesek megérteni a felolvasását annak a levélnek, melyet Kossuth Ferencz intézett a polgársághoz. A két veszekedő fél közt ismét csak a kormánypárt fog győzni, melynek jelöltje előreláthatólag Geréb Béla polgármester lesz, a ki tegnap Marosvásárhelyről a fővárosba érkezett.

—

Horvát lutheránusok elszakadása.

Zágrábból jelentik: A dunántuli ág. evang. püspök felszólitotta a zágrábi hitközséget, hogy okvetlenül csatlakozzék egy magyarországi felügyelőséghez. A zágrábi ág. ev. hitközség a felszólitás ellen a horvát báni kormányhoz előterjesztést intézett és hivatkozással a horvát autonom vallástörvényekre, megtagadja a magyar püspök felszólitásának teljesitését.

Visszatekintés.

Hogyan tekintsek vissza az elmúlt évre, mikor még az ablakon kitekinteni sincs kedvem?

Köd a levegőben, melyből csak ugy sejtelmesen, elmosódottan csillámlik ki egy-egy lámpa fénye; ahán, ott bizonynyal világosság van! Sár a földön, melyen szinte csak szánalommal lehet látni a könnyedén tovasietö apró női lábacskákat; hogy azoknak ilyen csúf locspocsban kell gázolniok! A férfiaknak ugyis mindegy; köd vagy ragyogó napsugár, sár vagy parkett, öröm vagy gyász, csak előre, egy perczig meg nem állva soha.

Csak az a különbség, hogy mégis jobban esik a bálteremben mozogni ütemre, mint csatakos utczákon kutatni a messzeségben egy-egy irányt adó lámpa fénye után.

Kerestük az elmult évben is ezt az irányt-adó világosságot minden téren. Nem jól esik visszatekintenünk; mert sok téren nem találtuk meg a világosságot, még több téren pedig nem akartuk megtalálni.

Hát majd az uj esztendőben?

*

Egy századot zárt le némelyek szerint 1900., mások szerint egy századot kezdett meg; mindenképpen határkő módjára áll. Egy elmult század eredményei vannak benne kijegeczedve s egy jövő század alkotásai rejlenek belsejében embrióban. A történetiró fogja az előbbieket följegyezni, a bölcsész fogja fejét törni az utóbbiakon. Nekünk kis emberekül nem adatott más, mint megállani itt egy perczre az idők rohanó hullámai közepette, visszatekinteni, honnan jöttünk, keresni, hova ragadtatunk s aztán ismét belevetni magunkat a sietö árba.

Felnőttünk egy csomó jelszó emlőin, melyeket jórészt még a XVIII. század hagyott a XIX.-re örökségül s a mint nőttünk, ugy nőttek velünk és általunk a jelszavak is. A szabadságból lett liberalizmus, az egyenlőségből anarchia, a testvériségből humanizmus; mind idegen szó, mind elfajulása, elferditése az eredeti gondolatoknak. Egyben azonban rokonok: mig a szabadság, egyenlőség és testvériség az evangéliummal teljesen megfér, sőt abból pattant ki, addig a liberalizmus, anarchia és humanizmus lovagjai egyenesen ellenségei minden vallásnak.

S mert az elmult században valahányszor szabadságot emlegettek, az alatt legtöbbször a liberalizmus rejtőzött, innen van, hogy felszinen a XIX. század harcz a szabadságért, lényegben pedig harcz a szabadság anyja, a vallás ellen. Ezért alig volt szabadságharcz vagy forradalom, mely végeredményben ne zsarnokságra vezetett volna.

A század elején a nagy franczia forradalom eredménye a napoleoni császárság; a juliusi forradalomé a polgár-királyság burkolt önkénye; a februári forradalomé III. Napoleon abszolutizmusa; a császárságot ujra megbuktató törekvésekből pedig a mai, a lelkiismereti szabadságot lábbal tipró köztársaság született, mely éppen olyan zsarnok, épp olyan feltétlen hódolatot követel, mint Napoleon; csak az a különbség, hogy a feltétlen hódolat még nem tesz mindenkit feltétlenül Napoleonná.

Többé-kevésbbé ugyanezek a törekvések mutatkoznak más államokban is; olyan önzetlen, tiszta szabadságharcz, minő a miénk volt, a magyaron kivül nem akadt a világtörténelemben. S az is elbukott.

Ilyen a század általános képe, ez tükröződik vissza az 1900. évben is.

De mintha ez az év mutatna valami ujat is: a keresztény szellemü mozgalom mindenütt, minden téren nagy arányokban megindul. S valóban, a XIX. század utolsó éveinek ez egyik legszebb, legbiztatóbb eredménye. A kereszténység, mely ellen egy század vonult fel egész fegyvertárával, hirtelen egész erejével kezd a küzdőtérre lépni, mintha eddig csak éppen pihenőt tartani lett volna kedve. Ellenségei kénytelenek levetni az álarczot, a szabadság helyett exkluziov liberalizmus, az egyenlőség helyett bombákkal dolgozó anarchia, a testvériség helyett a vallástagadó ál-humanizmus áll velünk szemben. Most már ismerjük az ellenséget, ismerjük erejét s ez fél-győzelmet jelent.

A győzelem másik felét biztositja saját erőnk tudata.

Ezt igéri 1900. a jövő századra.

*

Vérrel alkonyodik az öregedő XIX. század s e vért is az álhumanizmus nevében ontják. Ugyanazok, a kik ágyúk elé kötött hindukkal paczifikálták a függetlenségre törekvő Keletindiát, ugyanazok skót highlandereket és ujzélandi maazikat százezerszámra visznek egy polgárosult nép elnyomására, ismét a humanizmus nevében. Mint nálunk is a Hét igen szépen megirta, a búr fajnak nincs érzéke a kereskedelem iránt, tehát joggal kiirthatja egy másik faj, melynek levegője a kereskedelem. Ez humánus eljárás ugy-e? S ugyanezt az elvet egész lelki nyugalommal próbálják nálunk

---

azért tanittattak, hogy kinozzák őket. És ha legalább a körmükre lehetett volna ütni, mint a hogy vele megcselekedte a mestere! De egyszer próbálta és akkor is csaknem az ujságba került. Ugy összeszidták, ugy megszégyenitették, hogy egy egész esztendeig fekete szatinbluzban járt és nem evett gyümölcsöt, imádkozáson kivül ezt a penitenciát rótta magára.

Néha, a szemrehányások, anyja idegrohamainak nehéz pillanataiban, szerelmesen gondolt az apjára, az egyetlen férfira, a kit ismert, s a ki őt oly kimondhatatlanul szerette.

Hogy is volt azzal a biztositással? Azt szegény csakugyan kifizethette volna. Emlékezett, hogy ezzel az ügygyel sok baj volt, a biztositásról sok szó folyt és ő kis lány korában azt hitte, hogy apja csakugyan biztositotta a saját maga és a kislánya életét, pénzt adott valakinek és nekik már most nem kell meghalniok, az a valaki megengedte, hogy éljenek. Később megértette, hogy ez még nem lehet, a mama magyarázta meg, a ki gyülölt minden tévhitet, akármilyen szép volt is az és kedvelte a józanságot, habár az csuf és ártalmas volt is és diadalmasan mosolygott, ha azzal megronthatta a férje életét. De az csakugyan nem volt rendes ember — a lánya emlékezett erre, — egész napokat elhevert az ágyban, ábrándozva, játszva, azt mondta, hogy fáradt, pedig talán az egész éjszaka a kávéházban ült. Hajnalban jött haza sokszor, fölébredtek reá, anyja haragudott: »Még ez a kis álom, még ezt is elveszi!« mondta. De ő mindég örült neki, kinyitotta a szemeit, mosolyogtak egymásra, elvette a czukrot, fügét, vagy datolyát, a mit apja hozott, a kezébe szoritotta és azzal aludt.

Mindig hozott valamit. Bádogskatulyában halakat, boltban — és nem kofánál — vett gyümölcsöt, képeskönyveket, a melyeket részben maga irt, kislány korában azt hitte, hogy egyszersmind maga is nyomtatott. Téli estéken, ha nem haragudtak a mamával, rajzolgatott leányokat, huszárokat, szép férfiakat, a kikre azt mondta: ez lesz kislány az urad, vagy szőke kell? legyen! Nincs meg a rajzokból egy sem, nincs meg belőle semmi; két esztendeje még meg volt a felöltője, krém-szinü; nem kellett senkinek, mig végre egy bolondos ócskás megvette . . .

Más férfira nem is gondolhatott a huszonhárom éves leány. De álmodozni sokat álmodozott róluk tizenhat éves korában; de a kor elmult, leszokott erről is. Néha, később megint rájöttek ezek az álmodozások, a melyekbe még jobban belefehéredett. Elfogódva nézte a cselédeket, a mint a kapuban várják a katonát, eljárt esküvőkre és végigment a belváros utczáin, a hol még udvarolnak, különösen ha nap süt, délfelé. Csakhamar belátta azonban, hogy sem a Kossuth-, sem a Váczi-utcza nem neki való, az asszonyok is igen megnézték, sőt a rendőr is, csak félig értette miért, de ettől a sejtelemtől is megszédült, sőt egy kissé meg is undorodott. Menekült vissza az udvari lakásba, a két tő muskátlihoz, a zongorájához, a mely mindég le volt hangolva, mint az ő élete, de azért még volt benne harmónia, bús is, vig is. Boldogtalan nem volt azért, ideje sem volt rá, bluzokat kellett varrnia, forditania, mert szeretett kecsesen öltözködni és mint sok szegény leány, a külön, az olcsó, jó és becsületes önálló derekak révén csakugyan jól is öltözködött. Azután ő is főzött, csinált mindent, csak a mosásra, surolásra nem adta magát és inkább meghalt volna, mintsemhogy elmosogasson. A kezét félfette, a fehér, magas és hosszu kezét őrizte — kinek?

Magától is megkérdezte olykor: kinek, minek? Magamnak! felelte büszkén és gőgös érzéssel gondolt a sok oktalan férfiura, a ki mind egy tiszta kéz után áhitozik és nem tudja megtalálni az övét. És nem is fog reátalálni soha senki, nincs a ki hozzávezesse!

Jön a házbér! szólt, szólalt meg mindég ilyenkor az anyja és kiverte fejéből a sötét szárnyu gondolatokat. Egy zsák lisztet kaptak gazdag rokontól, a ki küldeményeért nem fizette meg a vasutat; nem volt pénzük kiváltani, a vasutas nem hagyta ott, elhozta, megint visszavitte, előpénzt kellett kérni, a házmesterné szemtelenkedett az anyjával, egy tanitványnak az atyja, börzeügynök, megbukott, mindenféle ily kalamitások támadtak, fonódtak és nem engedték, hogy szive szóhoz jusson. Nagyokat aludt és az élet szépsége, lassan-lassan, nem állott az ő számára egyébből, mint egymásután következő kilenczórás alvásokból. A mikor reggel fölkelt, annak örült, hogy este majd lefekhetik és kedvencz álmait álmod-

is alkalmazni, ott fent a Kárpátok őszbe csavarodó ormai közt.

Csakhogy nálunk már liberálizmus a neve.

Ez az üres szavak hatalma, a tartalmatlan frázisok gyilkos mérge.

A búr háboru csak egy jelenség abban a nagy küzdelemben, mely az egész világon megindult két szó: kereskedelem és földmivelés közt s nem lehet mondani, hogy e harcznak a két délafrikai állam volna egyedüli áldozata. Nem a kereskedelem és földmivelés állanak egymással szemben, mert hisz ma mindkettő csak egymás *mellett* élhet meg; de szemben áll a két fogalom, a két puszta szó s ma a szó nagy hatalom, mely pártokat tart össze és bont fel, életet ad és megöl.

Csodálatos, hogy ezt a harczolók sehol sem veszik észre; csodálatos, mennyire képesek egymást meggyanusitani, meggyalázni, megölni egy üres szó nevében: és csodálatos, hogy e század mégis a felvilágosodás századának nevezte magát.

*

A szó hatalma nálunk egy fura kis figurának adott életet.

Volt egy miniszterelnök, a kinek egy garas ára sem adatott a szó erejéből (egyébből még annyi sem.) Megbukott anélkül, hogy leszavazták volna; s hogy hatalmát visszanyerje, csinált egy kis mérges lapocskát, czégérül használván az ő bukásának okát, az általa olyan gyengén birt Magyar Szót, kaczagott az ország s eszünkbe jutott, hogy hiszen a falusi árendás sem a legvitézebb huszár ám s mégis az oroszlánhoz, a vademberhez meg más győzhetetlen alakokhoz czimezi az üzletet. Ilyen magyar szó szól a Magyar Szóból is.

Csak azt nem lehetett tudni, hogyan osztozik meg az ujjászülött régi testvéreivel a konczon: a jelszavakon? Vártuk a tragikus összeütközést — s bizony abból csak komédia lett. Az lett a megosztozás, hogy a liberális indulót fújta a jászberényi kürt is, a nagyváradi kakukkos óra meg a lipótvárosi verkli is; egyik ábrándosan, másik furioso, harmadik allegretto és unalmasan. Az egészből lett egy hatalmas habarék, melynek védjegye a Lloyd-épület, dirigense Széll papa, kóristái a Sándor-utczai vigszinház tagjai, közönsége pedig az egész Magyarország.

Mulatni a körülményekhez képest igen jól mulattunk rajta. De most, mikor a függöny legördül, savanyú arczczal veszszük észre, hogy talán túlságosan sok volt a belépti dij, a melyet fizettünk.

Sebaj. A jövő században másként lesz. Ha eddig az ország meggyőződésének áruba bocsátása volt a belépti dij, rásüthettük a bélyeget: aljas vesztegetés. Jövőben szebb neve lesz: alkotmányos fuvarköltség; s boldog lesz a magyar.

Mit nem tesz egy kis szó!

*

Van azonban egy szó, mely mindig döntő volt és lesz: *igen*; különösen ha illetékes helyen ejti ki egy férfi és egy nő.

Nagy, legnagyobb dolog az életben, tőle függ boldogság vagy boldogtalanság, élet vagy halál, üdv vagy kárhozat; de mert mindennap előfordul, nem igen veszünk róla tudomást, csak akkor, ha valami különös körülmény teszi nevezetessé.

Ilyen volt a magyar trón örökösének házassága egy cseh gróf kisasszonyaval s ilyen lesz a holland királynő házassága egy mecklenburgi herczeggel.

Mindkettőben van nagyon érdekes, alig érthető vonás közönséges fejek számára: a király felesége nem királyné s a királynő férje nem király. Micsoda szép vitában mutatták ki ennek helyességét és helytelenségét a magyar képviselőházban! Ilyen magas szárnyalást vita nem igen vett mostanában európai parlamentben; a hollandok tanulhatnak tőlünk, csak a masculinum helyett kell mindenütt feminismust tenniök s akkor sorba elmondhatják Szilágyi mérges és Rakovszky csipős beszédeit. Hogy fog tapsolni nekik egész Európa!

A mi vitánkat észre sem vették. Az igaz, hogy semmi eredménye sem lett, maradt minden, a hogy volt: a király neje nem lesz királyné.

Megsughatjuk különben, hogy a XIX. század szerette magát a demokráczia századának is nevezni . . .

*

Ha már a házasságnál tartunk, emlitsünk fel még két érdekes frigyet.

Volt egy királyi herczegasszony, ki a magyar trónra volt hivatott s aki gyászos özvegységét jobbnak tartotta fölcserélni egy magyar gróf kezével. Majdnem felség lett, házassága után a fenséges czimet is megtagadta tőle atyja.

Volt egy czvikkeres királyúrfi is abban a városban, hol egykor Hunyady védte a magyar államot. A papája, a mamája nem szerették sem őt, sem egymást, mit lehet csodálni, ha szegény királyúrfi a mamája kortársát szerette meg? Hiányzott neki az anyai kéz, azt kereste.

S ezért az orosz czár nem irta alá magát szokás szerint a szerb király testvérének; ugy, hogy szegény czvikkeres királyúrfi be sem meri mutatni már most a feleségét az európai udvaroknál.

Nincs egyenlőség az uralkodók közt sem; hogy volna a feleségeik közt? Még elképzelni, sem lehet.

*

Egyenlőséget csak egy dolog hoz a legmagasabb és legalacsonyabbak közé: a halál. Ennek az egyenlőségnek kezdenek a hivei egyre szaporodni mai nap.

1900. három ilyen egyenlősitési kisérletet látott: egyet a velszi herczeg, egyet a német császár s egyet a perzsa sah ellen. Egyik sem volt tragikus. Az elsőt a vasuti kocsi üvegje bánta, a másiknál egy balta csorbult ki, a harmadikat maga a sah intézte el sommás uton: két felséges kéztől származó poflevesekkel.

Most csak kaczagunk ezen a jeleneten; egy sah-in-sah, királyok királya, a ki nyilvánosan pofozkodik! De a háttérben ott van egy sötét alak, melynek láttára megfagy a mosoly, elhal a kaczaj: az anarchia.

*

Vissza innen az igazi egyenlőséghez, melynek forrása, palládiuma, jövő reménysége: a kereszt!

---

hatja: a repülést, a hajózást, Velenczét, azt, hogy parasztasszony és szedi a markot az arató után . . . és a kis fiut.

Igen, egy férfi mégis csak volt az életében, apján kivül, a kis kőmüves fiu. Erre ébren is gondolt néha, különösen őszi, holdas éjjeken. Egyetlen erős emléke — apján kivül — ez a fiu volt, a kit egyszer látott, nyolcz éves korában.

Akkor a mama köhögött, lementek mind a hárman Erdélybe, Kolozsvárott megháltak. Korán volt még lefeküdni, lementek a szálló kávéházába és fagylaltot ettek; ő két szeletet kapott, epret és vaniliát.

Az ablaknál ültek, a kisleány kinézett az éjszakába; látja-e valaki, hogy ő fagylaltot eszik, külön? Látta egy fiu, a lába mezitelen, de a ruhája rendes, kis kerek kalap a fején. Mama és apa szokásuk szerint egy kicsit veszekedtek és észre se vették, hogy az ablaknál a kis fiu előbb nézi az idegen leánykát, aztán integet neki, nem vásottan, hanem tisztességtudóan, de azért mulatságosan. Lebukik, fölnéz, megint lebukik és játszik, de nem a maga kedvéért. Most a zsebéből elővesz egy fényes tárgyat: egy pezsgős üveg ezüstös bádogját. Mutatja, tetszik-e? Nyujtja: magának adom! Aztán fogja a bádogdarabot, kis sipkát csinál belőle, nevet, majd elrontja és igen komoly arczot vágva, az ezüstös pléhből keresztet csinál. Odanyomja az ablakhoz, a kis lány utána nyul.

— Mi az Katóka?

— Egy fiu!

— Mindjárt elkergetem! — szólt közbe a pinczér és kifelé tart.

— Inkább hivja be! — szól apa. Behivjuk kis leányom?

— Be.

— Adassunk neki fagylaltot?

— Igen.

Egy pár pillanat mulva a fiucska — nem sokkal nagyobb, mint ő — jött befelé a kávéházba, a pinczér kézenfogva vezette, de a gyerek is szivesen jött, komoly volt, de cseppet sem elfogódott. Szépen jó estét köszönt, de nem csókolt kezet senkinek, kezet fogott apával, anyával, vele nem, csak ránézett.

Leültették.

— Ettél már fagylaltot?

— Nem.

— No próbáld meg, ha izlik-e?

Fagylaltot hoztak, a fiu szépen, lassan edegélte, nem mohón, bár bizonyára jól esett neki. Es milyen pompásan, egyenesen ült, a kanalat oly formásan tartotta a kezében, mint egy kis herczeg.

Mindnyájan nagyon örültek neki még a mama is, a ki hamarosan a tárgyra tért:

— Hol voltál ily késő estén, kis fiu?

— A patikába.

— Minek?

— Hintőporért, Józsinak.

— A kis öcséd — vette át a szót apa — még szopós?

— Még az, de már mindent eszik. Kását . . .

— Mit főztetek ma?

— Most főz a mamám, ha haza jön.

— Hát az apád mikor jön haza?

— Már nincsen. Meghalt tavaszon.

— Micsoda mestersége volt?

— Kőmüves volt.

Apa elfordult, valamit nézett, a mama vette át a szót:

— Mi a neved?

A fiucska felelt, egyszerüen, röviden, de a Tuza kisasszonyt éppen ezen a ponton nem szolgálta emlékezőtehetsége. Nem tudja bizonyosan, Kis Istvánt, Nagy Istvánt mondott-e a fiu, az sem lehetetlen, hogy Kovács Istvánt mondott. De a továbbiakra megint a legélénkebben emlékszik: az apja megsimogatta a kis fiu fejét:

— Ejnye, be helyes gyerek, milyen szép szőke haja és móly, okos kék szeme van. Hát neked kis lányom tetszik-e?

A kis lány elvörösödve igent intett. A fiu nem pirult el, a mikor megkérdezték:

— Nagyon szép a kisasszony! — mondá katonásan.

— Elvennéd feleségül?

— Ha nagy leszek.

— Ilyen ember maga! Ezek a maga nevelési elvei! — szólt közbe az anya francziául, hogy a kislány meg ne értse, de a lánykák egész kis korukban még minden nyelvet értenek.

Katóka is odasugott az apának:

— Adjon neki pénzt!

A papa kivett a mellényzsebéből egy aranyat és odaadta a kis fiunak:

Mikor soraim elsejét papirra vetettem, a fekete éjszakát sár tette még feketébbé; most pedig kitekintve az ablakon, hópelyhek miriádja tánczol, kergetőzik előttem vidáman, gondtalanul.

Mintha az éjszaka is megvilágosodnék a földre boruló fehér lepeltől . . .

Világosodik.

Az elmult évben is volt néhány jelenség, mely a világosságot jelezte, habár talán csak egy-egy muló hópihe volt is mindenik. Akadt magyar földmivelési miniszter, a ki fel merte emelni szavát a merkantil túlkapások ellen; törvényeket hoznak a kis emberek védelmére; mozgalom indúl meg az erkölcsi és józan jogi elvekkel hadi lábon álló határidő ügyletek ellen. Mind egy-egy hópihe, de lesz még ebből zizegő, ropogó hótakaró, mely elnyomja a rút pocsolyát s megvédi a zsenge növénykéket.

Mindezekhez bekoszoruzásul ott van a magyar katholikus világ megmozdulása. A kereszténység 900. éves jubileumának megünneplése, a pápa 90-ik születésnapja, az autonomiai kongresszus készülő munkálatai, mind azt mutatják, hogy az egész XIX. század hiába vonult fel katonáival, könyveivel és mikroskopjával az egyház ellen. Ma az egyház katonáinak száma nagyobb mint valaha volt s e katonák legfélelmesebb fegyverei a könyv és a mikroskop.

Világosodik.

A hajnal előjele, hogy Magyarország eddig páratlan fénynyel ünnepelte meg egy keresztény szellemü költőnek, Vörösmartynak emlékezetét. A frivol regények, szindarabok feledve, egy perczre az ő utólérhetlenül magasztos, ideális világába szállottunk mindnyájan — s talán még jól is éreztük benne magunkat.

Hátha megpróbálnánk ebben a magasabb gondolkodásban meg is maradni? Olyan önkéntelenül tolul elénk a kérdés . . .

A kérdést föltette a XIX. század; választ a XX. fog rá adni. *K. A.*

———

UJDONSAGOK.

—

Az év utolsó napja.

Lepergett ismét egy év a mulandóságba; egy csalódásokkal, meghiusult, nem teljesedett reményekkel, vágyakkal teljes év elröpült.

Nincs okunk sajnálni, mert a mi kevés örömet nyujtott, azokért bőven kijutott a megpróbáltatásokból.

Fájó gondolat tölt el, mikor visszatekintünk a feltartóztathatatlanul haladó idő e zárkövénél s gondolkodunk az enyészetről, mulandóságról . . .

Lelkünk elszáll a messze végtelenbe s mikor ujra ide téved le a földre, siralomvölgyébe, ugy érezzük, mintha egy eltünő álom végét érné — s ujra gondolkozunk az enyészetről . . .

Az ó-év utolsó napja alkalmából holnap este a r. kath. templomokban isteni tiszteletek lesznek.

Este 5 órakor a székesegyházban *Zajnay* János kanonok tartja a litániát s *Radnay* Farkas kanonok egyházi szónoklatot mond.

A várad-olaszi-i plebánia templomban este 6 órakor lesz a Szylveszter-esti ájtatosság; a litániát *Kópis* József, a szent beszédet *Serly* Viktor tartják.

A Szent László-templomban este 6 órakor a litániát dr. *Vucskics* Gyula plébános, a szentbeszédet *Pálffy* Béla főreáliskolai hittanár tartják.

A váradvelenczei plebánia templomban ugy a litániát mint a predikácziót *Gábriely* Lajos plebános tartja.

A szent év bezárása alkalmából, pápa Ő Szentsége rendelkezéséhez képest az összes templomokban Szylveszter éjszakáján éjféli miséket tartanak s Ujév napján egész délig a legméltóságosabb Oltáriszentség imádásra lesz kitéve.

———

TAJÉKOZTATO.

Január 8. Jogászbál.
Január 9., 16. és 23. Kereskedő ifjak tánczestélye a Csarnokban.
Január 27. A katb. kör bálja.
Febr. 17. Tüzoltó bál.

—

* **A magyar kereszténység ünnepe az egyetemen.** Megemlékeztünk róla, hogy a budapesti egyetem tanácsa legutóbbi ülésén elhatározta, hogy a magyar kereszténység kilencz százados évfordulóját meg fogja ünnepelni. Az ünnepélyt ma, deczember 30-án tartják meg s ez alkalommal az egyetemi templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet lesz. A történeti nevezetességü Te Deumon és szent misén az egyetemi hatóság felkérésére gróf *Csáky* Károly váczi püspök fog czelebrálni.

* **A villamos vasut 252.000 koronája.** Nagyvárad város tanácsa, mint már irtuk, elfogadásra ajánlja a nagyváradi közuti vasutnak, mint a villamos vasut engedményesének azon kérelmét, hogy a területekért fizetendő 252,000 korona összeget ne készpénzben fizessék most le, hanem öt éven keresztül ez összeg 5%-os kamatát téritsék meg a városnak s öt év mulva ha a város ugy kivánja, az egész 252,000 koronát készpénzben megfizetik. Kikötötte azonban a város tanácsa, hogy csak az esetben megy bele ebbe a város, ha az összegért a budapesti Forgalmi Bank szavatosságot vállal. A tanács ezen határozatáról a közuti vasut értesitve lévén, most válaszolt. Kijelenti, hogy a tanács ezen kikötése folytán tárgyalásokat kell folytatnia a Forgalmi Bankkal, ami időt vesz igénybe s igy a város megkeresésére csak a jövő hónapban adhatja meg az érdemleges választ.

* **Képviselőválasztók figyelmébe.** Nagyvárad város országgyülési képviselő választóinak 1901. évre érvényes névjegyzéke már végleg meg van állapitva. A városi tanács intézkedett, hogy annak egy hiteles példánya az 1899. évi XV. t.-cz. 150. §.-a értelmében *Mezey* Mihály kir. közjegyzőnél elhelyeztessék. Akinek szüksége van a névjegyzék teljes vagy kivonatos másolatára, a szabályszerü dijak lefizetése mellett az emlitett közjegyzőnél szerezheti meg.

— Vidd haza; ha lehet, ne költsétek el, tedd el magadnak!

A fiucska elvette a pénzt, fölkelt a székről, mindenkivel kezet fogott, most már a kis lánnyal is.

— Csókoljátok meg az egymás szemét! szólt az apa. A gyerekek megtették. De a fiu most már sebesen ment ki a kávéházból, egyszer fordult csak vissza, aztán szaladt, szaladt, még most is szalad az ő első csókjával, ha ugyan azóta már el nem ért a kővel dolgozó emberek pálinkatengeréig s abba belefult.

A Tuza kisasszony nem volt valami bátor a gondolkodásban, mindjárt összeránczolta a homlokát és fölsimitotta a haját és nem gondolkozott tovább, ha valamely nehéz dologhoz ért.

Ment az órára és várta, a mig lemegy a nap, este lesz és minden elcsitul.

II.

Ugyanebben az időben élt Budapesten egy fiatalember, müépitőmester, a ki okleveleit külföldön szerezte, de Budapesten keveset müépitett még, mert igen kevesen ismerték. Csendesen éldegélt egy óriás külvárosi pajtában és nem volt elégedett a korral, a melyben inkább bérházakat mint templomokat épitenek. Neki a templom volt a speczialitása s ha barakot épitett, annak is a görög kereszt alkotja az alapját. Pedig különben nyilt eszü és kemény legény volt, csakhogy az ugynevezett valárd élettel nem jutott semminemü összeköttetésbe; emberek, aszszonyok és férfiak helyett eddigelé inkább csak müremekekkel volt intim. Be volt avatva a Notre Dame homályos titkaiba, de egy tisztességes leány nem mosolygott reá még soha. Néhány modelt ismert, abból az időből, a mikor még mintázott, s néhány plasztikus tót leányt a budapesti épitkezéseiből; de ezek a lelkében nem hagytak semmi nyomot, nappal nem gondolt reájuk soha és éjjeli álmában nem tudott beférkőzni egy is.

Huszonhat éves lett és nem ismert még igazi leányt, bár nem egyszer kereste a levegőben ama finom fehér, keskeny és magas kezet, a mely viszont az ő hatalmas, széles markát keresi.

Többször, egészen egyszerre meg akart házasodni, mert szép templomot enélkül épiteni nem lehet, de mindig csak az ismerkedés előtt maradt.

— Ha csak már megkezdtem volna! — morfondált magában és fölsóhajtott, arra gondolván, hogy mily öreg lett és még csak meg se csókolt leányt, olyant, a ki a nevet megérdemli. Elmosolyodott: »hogyis ne csókoltam volna!« szólt magához és eszébe jutott egy kis leány, a ki pénzt adott neki és a kinek az apja megkérdezte: elveszed-e? Azt felelte: ha nagy leszek!

Eszébe jutott, de mennyiszer, hogy hátha ez kötelező igéret és a leánykát, kinek a hajszálára is emlékezett — csak a nevére nem — kereste is, de mindhiába.

Sokszor nevetett e gyerekes történeten, kis fius ábrándon, a melyet különben oly komolyan vett. Ez a csók kötelezte arra, hogy mesterember ne maradjon, ez vonta ki a maltervilágból, a cementporból; a kis lány jutott eszébe, ha a küzködésb n kiállott és a pezsgő staniójából keszitett keresztre gondolt, valahányszor egy tervrajzára ráfestette a keresztet.

Nem volt okos ember ez a fehér márvány templomokkal álmodó és kis külvárosi korcsmában étkező fiatalember, kevés számu ismerős k rtársa is egy kissé gyengefejünek tartotta s ezért a legnehezebb munkákat neki adták albérletbe.

A tornyokból élt és szerencsére Budapest az utóbbi időben a tornyokba bolondult s itt a legszegényebb speczerájos is, ha egyszer meggazdagodott, mindjárt várur akar lenni.

N gy István ilyen módon dolgozott a más neve alatt és a maga nevével belemerült a Nagy-ok tengerébe, szépen uszkált alant az ismeretlenségben, miglen a hitetlen városnak eszébe nem jutott, hogy épit egy nagy templomot, első sorban a maga dic-őségére.

Nagy István csinálta a legszebb tervet és bár az ő munkája fölötte állott valamennyinek, az Isten csudát tett, őt bizták meg az épitéssel is. Kartársai pedig, érezvén, hogy az a fiatalember most már egész zsenijével beletem tkezik ebbe a roppant munkába: nagyon örültek és igen dicsérték ugy, hogy Nagy István valóban hires lett.

Kapott leveleket, igen sokat. A régi kis leányét kereste köztük, hátha gratulál, megteheti, ha asszony is. N m jött és a türelmes fiatal ember kezdte türelmét elveszteni és el-

* **Miniszteri köszönet a nagyvárad. i. szert. káptalannak.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter *a nagyváradi lat. szert. káptalannak* azon alkalomból, hogy Czirkó pusztán r. kath. iskolát épittetett, azt kellően felszerelte s ahhoz tanitót alkalmazott, elismerését és köszönetét nyilvánitotta.

* **Gyalázkodó pampflet a pápa ellen.** A tartományi törvényszék sajtó osztálya előtt pört inditott egy *Hoensbroech* nevü gróf, exjezsuita, mert lefoglalták egy Lipcsében megjelent könyvét. Ez a könyv egy 600 oldalas gyalázkodó pampflet a pápaság ellen, melyben minden kigondolható rosszat és ocsmányságot, öldöklést stb. ráfog a pápákra. A rendőrség lefoglalta s most a törvényszéknek kellett határoznia a könyv dolgában. A védő ügyvéd azt vitatta, hogy a könyv tudományos munka s a tudomány szabad. Vagyis ez azt jelenti, hogy minden szemérmetlen hazugság szabad, csak tudományos szinü köpenyege legyen. A törvényszék azonban ugy találta, hogy a munka tudománytalan, vallássértő férczmü s föntartotta a lefoglalást. Lám, miért nem adta ki Hoensbroech gróf Magyarországon a könyvet! Itt még Krisztust is szabadon támadhatná, mert a mi szép hazánk az egyetlen, a hol minden nyomtatott szemtelenségnek salvus conductusa van, ha t. i. a kath. egyházat vagy papságot bántja. (E. K.)

* **A laktanyák vizpazarlása ellen.** Sok baja van a városnak a három nagy laktanyával a vizvezeték miatt. A városnak első sorban arra kell ügyelni, hogy a vizmünél zavarok ne álljanak be s a közönség ne kényszerittessék az egészséges ivóvizet nélkülözni. Az uj kaszárnyákra nézve a vizhasználat mérve nem lett megállapitva. 1895-ben közölve lett a Ferencz József lovassági laktanya parancsnokságával, hogy a város évenként 3000 köbméter vizet ad a laktanya részére dijmentesen; amit ezen felül fogyasztanak, köbméterenként 16 fillérrel fizetik. Soha nem látott azonban a város egy fillért sem a laktanyától e czimen. A többi laktanyában is fogyasztják derüre-borura a drága vizet a lóitatásra is. Pedig nem áll példátlanul, hogy a katonaság fizet az elfogyasztott vizért. Tegnap egy vegyes bizottság foglalkozott a kaszárnyák vizfogyasztásának kérdésével, s megállapitották, hogy az egyes laktanyák mily mérvben és mily feltételek mellett fogyaszthatják a vizvezeték vizét. Polgári részről dr. *Bulyovszky* József polgármester, dr. *Baróthy* Ákos v. főorvos, *Busch* Dávid v. főmérnök, *Dús* László v. főügyész, *Bordé* Ferencz és *Darvassy* Lajos tanácsnokok, *Szüts* Dezső jegyző; — katonai részről *Marschner* őrnagy, *Páva* mérnöki-kari tiszt (Temesvár), *Russa* százados, állomás tiszt, *Vojnovich* alhadbiztos és dr. *Fampoler* ezredorvos voltak jelen. Hosszas tárgyalás után azon megállapodásra jöttek, hogy lóitatásra nem ad a város vizvezetéki vizet, hanem fenntartja a czélra a kutakat. Vizvezetéki vizet csak emberi élvezetre és főzésre ad. És pedig a Ferencz József lovassági laktanya részére évenként 3000 köbmétert, a Vilmos főherczeg laktanya részére évenként 4000 köbmétert ingyen ad a város. Járvány esetében közösen állapitják meg az ingyen viztöbbletet. — Rendes körülmények között ha a fentebbi, megállapitott összegnél többet fogyasztanak a laktanyákban, a többletet köbméterenként 16 fillérrel megfizeti a parancsnokság. — Igy talán lesz egy kis rend a laktanyákban a vizfogyasztás körül.

* **Uj vizsgálóbiró-helyettes.** A m. kir. igazságügyminiszter *Nizsalovszky* Endrét, a nagyváradi kir. törvényszék egyik nagytehetségü, kiváló biráját a nagyváradi kir. törvényszék területére vizsgálóbirói állandó helyettesül rendelte ki.

* **Az egyetemi rector lemondása.** A budapesti egyetem ez idei rector magnificusa dr. *Rapaics* Rajmund, a kiváló iró s az egyháztörténet tudós tanára már iskolai év elején foglalkozott avval a gondolattal, hogy sulyos idegbaja miatt lemond a diszes, de felelősségteljes állásról, melyre tanártársainak bizalma emelte. A tanács kérelmére megmaradt állásában, de időközben betegsége annyira sulyosbodott, hogy négy héttel ezelőtt kénytelen volt Abbáziában keresni üdülést. Baja ugy látszik ott sem enyhült, mert — mint az A—ny jelenti — Rapaics tényleg benyujtotta lemondását a rectorságról. Utódja ismét a hittudományi karból fog választatni s tekintettel arra, hogy a mult választáskor Rapaics után *Kisfaludy* Á. Béla dr. kapott legtöbb szavazatot, valószinüleg ő lesz a rector a második félévben.

* **Az iparosak és a népszámlálás.** Az 1901. évi január hó 1-ső napján foganatositandó népszámlálás czélja nem adat gyüjtés a megadóztatásra, sőt a törvény és miniszteri rendelet ezt egyenesen megtiltja, hanem tulajdonképpeni czélja az, hogy a kereskedelmi m. kir. miniszter urnak a hazai ipar fejlesztésére és kiváltképpen a kis iparosok jólétének és kereseti viszonyainak előmozditására irányuló tevékenységhez nyujtsa a szükséges tudnivalókat; ennélfogva minden iparos tulajdonképen a saját érdekeinek tesz azzal szolgálatot, ha a számláló lapnak az ipari viszonyokra vonatkozó kérdő pontjaira a legjobb tudomása szerint pontos feleleteket ad. Felkérjük a tisztelt iparos polgárokat, hogy a kiküldött népszámlálók kérdéseire a valóságnak egészen megfelelően nyilatkozzanak és minden segéd munkásokat tanonczokat és családtagokat bejelenteni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1900. deczember 29 én. *Bertsey* György, ipartestületi elnök. *Jankovich* János, ipartestületi főjegyző

* **Halálozás.** Részvéttel értesülünk, hogy *Grázli* Lajos okleveles gyógyszerész pénteken délután meghalt. Az elhunytat Nagyváradon széles körben ismerték; évtizedek óta *Molnár* Lajos »Arany Sas« gyógyszertárának volt a vezetője s ezen állásától csak nem régen vált meg, mind sulyosabbá váló betegsége miatt. Temetése ma, deczember 30-án délután fél 4 órakor lesz Szigligeti-utczáról. A kiadott gyászjelentés a következő:

Özv. Grázli Antalné szül. Kny Terézia ugy a maga, valamint számos rokonok nevében is fájdalomtelt szivvel tudatja szeretett egyetlen fiának, Grázli Lajos okleveles gyógyszerésznek f. hó 28-án, d. u. 4 órakor, élte 49-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 30-án, d. u. fél 4 órakor fog Szigligeti-utcza 418-ik szám alatt levő lakásnál, a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-olaszi-i sikertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise-áldozat pedig 1901. január hó 2-án, d. e. 10 órakor fog a várad-olaszi-i róm. kath. plebánia-templomban az egek urának bemutattatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, kartársai és barátai tisztelettel meghivatnak. Nagyvárad, 1900. deczember hó 28-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Tönkretett városi földek.** Emlitettük, hogy a városi tanács teljesithetőnek találta *Rimanóczy* Kálmán és társainak kérelmét, hogy az épités alatt álló honvéd gyalogsági laktanya területének feltöltéséhez nem a kijelölt helyről, hanem az épités mellett levő szántóföldről hordhassák a földet. Ezért 1200 koronát fizetnek a városnak. Mint értesülünk, a törvényhatósági bizottság számos tagjánál megütközéssel találkozott a tanacs ezen eljárása, mert ezáltal jól jövedelmező városi földet tesznek tönkre s teszik pocsolya-gödrökké, ami közegészségi tekintetben is kifogás alá esik. A közelebbi közgyülésen heves felszólalások lesznek ez ügyben.

* **A hétről.**

Aktualis jókivánság.

— Éltessen az Isten addig, a mig a lapok összes karácsonyi mellékletét végigolvasod.

*

Kinos kérdés.

— Hogy hivják a lázbeteg háziurat?
— Láziur.

*

Tragikus a kávéházban.

— Hé, pinczér, zsemlét! A lét vagy a *zsemlét* kérdése ez!

*

Vidéki mütárlaton.

Kritikus: Nagyszerü kép ez. Fejből tetszett festeni?

Festő: Nem kérem, hasból.

(*Kakas Márton*).

* **Vilma királynő házassága.** Hágából jelentik, hogy a második kamara bizottságának a királynő házasságára vonatkozó törvényről szóló jelentése azt mondja, hogy az egész ország helyesli ezt a házasságot és méltányolja Henrik mecklenburgi herczegnek azt a kivánságát, hogy németalföldi állampolgárrá lesz. A bizottságnak több tagja szükségesnek találta, hogy 100.000 frtnyi évi jövedelem biztositassék neki és azt kivánta, hogy a bizottság inditványt nyujtson be erre vonatkozólag. Más bizottsági tagok helyén nem valónak és az alkotmánynyal ellenkezőnek találták ezt az inditványt, mert tartós kritikát idéz elő, amely hátrányos volna a monarkiára nézve. A házasságra már nagyban készülnek. A menyasszony ruhája a szabómüvészet remeke lesz. Rajzát Nicaun készitette Párisban, ugyanott készül maga a toalett is. A gyönyörü himzések az amszterdami királyi mühimzőintézetből kerülnek ki. Az intézet vezetője, Emstede-Winkler asszony tanitványai közül kiválasztotta a kilencz legügyesebbet és egy idő óta a leányok kizárólag ezeken a himzéseken dolgoznak. Az egész ruha finoman szőtt plüss szövetből való. Az aljnak szolgáló fehér glaszéselyem még fokozza a szövet fényes ragyogását. Az uszály harmadfél méter hosszu és két széles himzett szalag veszi körül. A himzés pazar diszitésére a legfinomabb gyöngyöket alkalmazzák. A hollandi szabás szerint mélyen kivágott derekat nem diszitő himzés, hanem egy nagy csomó brüsszeli csipke. A királynő birtokában nagyon sok régi és uj mintáju csipke van, melyekből bőven telik

---

határozta, hogy az első tiszta kezet, a mely kinyul az övé után, megfogja, megtartja, mert már az élethez, a munkához akart fogni. — Kezdett ösmerkedni, családokba járni, sőt mi több, az utczán hazakisért ismeretlen leányokat. Szivesen álltak vele szóba, de haragosan hagyták ott, a mikor látták, hogy ez azt se tudja, mit akar.

Szinházban találkozott vele. Bizony én kimondom sietve, nem kinzom tovább sem magamat, sem mást. Meglátta, de nem ismerte meg. A Tuza kisasszony is abban a pillanatban inkább megijedt tőle és mivel az első előadás után sem hintó, sem cseléd nem várta, futott előle haza. Mégis beérte, csak nehány szót szóltak egymáshoz és mindent tudtak. A kapu kinyilt, kézen fogva mentek föl a sötét lépcsőn és bementek az egyszobás udvari lakásba, melynek ablakai a világos udvarra szolgáltak. Füstölgő kis cseléd-lámpánál kéthetes ujságot o vasott a mama, sötét volt.

— Jó napos lakás! — szólt az ostoba templomépitő.

— Jó napos lakás! — erősitette meg az okos Tuza kisasszony.

— És mikor lesz az esküvő?

— Holnap, ha lehetne! — felelte a férfi.

»Milyen hosszu idő, nem halok-e meg az éjszaka?« kérdezte magától a leány és megmozdult nyitott ajka, a mely égett, élt és a melyre ránézvén az épitőmester, azt gondolta, hogy mégis tévedett: nem a templomhoz kell ez az ártatlan nő száj, hanem ehhez kell a templom.

erre a diszitésre. A fátyol szintén brüsszeli csipkéből való. Egy kicsiny, nagyon diszes ünneplő ruha Amszterdamban készült. A mézeshetek letelte után a királynő pár napig a fővárosban szándékozik maradni, ahol a hires bálteremben udvari estély lesz. Ez alkalommal a királynő fehér bársonyruhát fog viselni, melynek hosszu uszályán a bélés legfinomabb hermelinből való. A királynő alkalmat fog nyujtani a hollandiai szabóknak, hogy munkájukat meghivott vendégeknek bemutassák. Az üres kiváncsiságot nem szereti és azért nem fogja mengengedni, hogy a fényképészek hágai vagy looi-kastélyában magánlakásáról fölvételeket készitsenek.

* **Bankett a Sas Ede tiszteletére.** Abból az alkalomból, hogy *Sas* Edének a Dugonics társaság által pályadijjal jutalmazott «Légyott előtt« cz. szinmüvét kitünő sikerrel adták elő tegnap este a Szigligeti-szinházban, a kiváló iró tisztelői és barátai tegnap este a »Fekete Sas« éttermében társas vacsorára jöttek össze, a mely legkedélyesebb hangulatban a késő éjjeli órákig tartott.

* **Munkaszünet van.** A kereskedelmi miniszter rendeletét, a melylyel a Karácsonyt megelőzött vasárnapra a munkaszünetről szóló törvényt felfüggesztette, — sokan akként értelmezik, hogy ma vasárnap, az ujévre való tekintettel, szintén fel van függesztve a munkaszünet. Figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy ez a felfogás téves, amennyiben a kereskedelmi miniszter rendelete a mai vasárnapi munkaszünetet nem érinti s igy ma az üzleteket éppen ugy mint más vasárnapokon a meghatározott időben be kell zárni. A törvény intézkedései szintén teljes hatályukban fennállanak a mai napon.

* **Ujévi üdvözletek megváltása a „Gyermekbarát" javára.** A következő sorok közlésére kérettünk fel: A »Gyermekbarát« egyesület választmánya által kibocsájtott, Katona Mihály egyleti eljáró gyüjtő ivén a következő nemes szivü emberbarátok voltak szivesek a »Gyermekbarát« jótékony céljaira adományaikkal hozzájárulni u. m.: dr. Várady Zsigmond 20 kor., néhai Kékus Vidor koszoru megváltására 20 kor., dr. Berkovits Ferencz és neje, Farkas Izidor, Glatz Antal, Huzella Gyula és neje, dr. Kornstein Lajos, Molnár Lajos gyógysz., dr. Radó Ignácz és neje, Wertheimstein Alfréd 10—10 kor., dr. Gyémánt Jenő 6 kor., dr. Bulyovszky József és neje, dr. Dőry Ferencz, Heringh Sándor 5—5 kor., özv. dr. Berkovits Zsigmondné, Hegedüs Géza, Markovits Antal, Nyiry György, O. M. B., Sal Ferencz, Tóth Jenőné, dr. Thury Kálmán, Weisz Izidor 4—4 kor., Friss Zsigmond, özv. Grunvald Henrikné, özv. Sonnenfeld Józsefné 3—3 kor., Andrényi Károly és fiai, Bary József, Dobosffy Alajos, Harmathy Károly, Kiss Dávid, ifj. Kohn Sámuel, Lehóczky Lajos, Rácz Jakab, Schvartz Izidor, dr. Szabó György, özv. Vadász Albertné 2—2 kor., Kálmán Sándor, N. N., N. N., Ujhelyi Lajos 1—1 koronát, Bognár Sándor 20, Stern Hermann 10, Olasz Gyula családja 6, Sziládky Ernő 2 koronát. Fogadják a szives adakozók az egyesület nevében hálás köszönetemet. Nagyvárad, 1900. deczember hó 29-én, *Beczkay* Lajos, egyl. pénztáros.

* **Protestánsok és a karácsony.** A katholikus egyház nagy ünnepeinek mély értelmü szép szertartásai ellenállhatatlan erővel hatnak még a más vallásu emberek lelkére is. Nem egy protestáns ennek köszönhette megtérését. Ilyenféle hirt veszünk most Biharmegye egyik falujából. Tudósitónk irja u. i., hogy Sz. bihar-megyei községben a helvét hitvallásuak egy része felkérte a kath. plebánost, hogy tanittassa meg őket a katholikusok szép karácsonyi énekeire. A plebános szivesen tett eleget kérésüknek, kántorával együtt tanitotta őket s Karácsonykor az éjféli misén az ünnep első napján szabatosan, meghatottan énekelték a szép bethlehemi énekeket a hivek épülésére. Most még nagyobb érdeklődést tanusitanak a kath. egyház fenséges szertartásai és énekei iránt s reményljük, hogy az Isten kegyelme tovább is fogja őket vezetni.

* **Elpusztult család.** Megrendítő szerencsétlenség történt tegnapelőtt Turián, hol Petrics Mihály odavaló lakos családja dobta el magától az életet. Petrics Mihálynak ugyanis október havában be kellett rukkolni katonának, otthon hagyva fiatal feleségét és másfél éves kis gyermekét. A fiatal asszony, mióta férje berukkolt, a legnagyobb nyomorba jutott, mert nem volt kenyérkereső s ő maga is sokat betegeskedett, mi által akadályozva volt a mindennapi kenyérkeresésben. Az ünnepekre Petrics szabadságot kapott s hazament meglátogatni családját, melyet a legnagyobb nyomoruságban talált. Petrics vitt magával néhány forintot s ebből valahogy csak meg voltak az ünnepek alatt. Mig otthon volt, sorba járta a rokonokat, hogy néhány forintot kérjen felesége részére, de nem kapott senkitől sem. Végre is azzal vigasztalta feleségét, hogy majd ha bevonul, a kapitányától kér pénzt, kinek tiszti szolgája volt s majd onnan küld neki. Tegnapelőtt indult el Petrics hazulról. Felesége, karján a kis gyermekével, kikisérte a faluszélig s midőn a Ferencz-csatorna hidjára értek, ott elbúcsuztak egymástól s aztán Petrics megindult, hogy folytassa utját. Petricsné alig hogy férje megindult, kis gyermekével a hidról beugrott a csatornába. Petrics a kis gyermek sikoltására hátra fordult, de csak annyit látott, hogy a habok összecsaptak felesége és gyermeke fölött. Rögtön utánuk ugrott, hogy kimentse őket, de őt is elkapta a sebes ár és mindhárman ott lelték halálukat. A csatornaőr, ki távolról szemtanuja volt a szörnyü jelenetnek, rögtön értesitette az elöljáróságot, mely intézkedett a holttestek kihalászása iránt, de mindeddig nem sikerült őket föltalálni, mivel a sebes ár elsodorta a szerencsétleneket.

* **Pohár mellől a börtönbe.** *Rácz* Lajos, a Szarvas vendéglő kapusa panaszt emelt, hogy f. hó 24-én reggelre a szobájában levő nyitott szekrényből 15 frtja, tegnap pedig ismét 47 forint készpénze elveszett. Gyanuja *Márton* Lázár nevü csavargóra esett, a ki *Farkas* János, *Szaia* János és *Tomsa* Péter kollegáival már napok óta mulat és nagyban költekezik. A mulató társaságot a káros három rendőr kiséretében épen a mulatozás közepette meglepte, minek következménye az lett, hogy a kompániát bekisérték a rendőrség börtönébe, a hol bizonyára kijózanodnak az ital mámorából és várják a megérdemelt büntetésüket. A kutatás alkalmával Márton Lázárnál találtak 16 frt 86 kr. készpénzt, mely szokatlan körülmény megerősitette a szegény legény bünösségét. A rendőrség a vig társaság ellen már folyamatba tette a szigoru eljárást.

* **A kereskedők ujévi ajándéka.** A közelgő ujév alkalmából felkérjük a t. kereskedő urakat, hogy különösen a füszer és vegyes kereskedésekben szokásos ujévi ajándékok helyett, melyek nagy költségbe kerülnek és legtöbbször csak kellemetlenségeket idéznek elő, inkább megváltási összegeket sziveskedjenek adni, ami által jótékony és nemes czél is elő lesz mozditva. Különösen kérjük a t. kereskedő urakat arra, sziveskedjenek az ujévi ajándékok helyett bizonyos összegeket, bármily kevés is legyen az, a kiskereskedők társulata által létesitett segélyalap javára adni, melynél jobb helyre nem is adhhatnák az e czélra szánt összegeket, mert a segély-alapból az elöregedett és elhalt kereskedők családjait óhajtjuk segélyezni. Ez pedig oly czél, melyet minden kereskedő bizonyára lelkesen fog erejéhez képest támogatni. Azok részére, akik segély-alapunk javára küldik be ujévi megváltási összegeiket, egy-egy az üzletben kifüggeszthető táblát adunk, melyből mindenki láthatja, hogy az illető üzlettulajdonos ujévi ajándékozási kötelezettségeinek már eleget tett. A segély-alap javára szolgáló adományokat kérjük Stern Soma pénztárosnak czimére (Teleki-utcza) beküldeni. Nagyvárad, 1900. deczember 29. *Weintraub* Mór, társ. elnök. Dr. *Adorján* Ármin társ. titkár.

IRODALOM.

—

Magyar Gazdák Szemléje, a magyar gazdaszövetség folyóirata. Szerkeszti: Bernát István. A deczemberi szám következő tartalommal jelent meg: A közgyülés. A nép szervezése (Bodrogközi). Ruskin mint szocziálpolitikus (Geöcze Sarolta). Két monographia (Szentpéterszeg. (Vécsey Loránt. Sikló. Vásárhelyi László). A munkásbiztositás Németországban. A magyar általános polgári törvénykönyv tervezete (Németh József). Bünhődés. (Grant Allen után K. K. I.) Különfélék: Az állam pénze. — Tisza István inditványa. — Ellenségünk a pénz. — Szövetkezeti és gazdasági évkönyv. — A járadékbirtokokról. — Pénzintézeteink a gazdasági válságban. — Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. Krónika. A kitünő folyóirat megrendelhető Budapesten, Baross-utcza 10. sz. a. Előfizeté i ára egy évre 12 korona. — Egyes szám ára 1 korona 20 fillér.

Éliane. Regény két kötetben. Irta *Craven* Ágostoné. Forditotta *Rada* István dr. A *Családi Regénytár* 7-ik és 8-ik kötete. Kiadja a *Szent István-Társulat*. Budapest. Stephaneum. 1900. Egy-egy kötet ára diszes vászonkötésben *egy koroua*. Craven Ágostné az ujabb franczia katholikus szépirodalom egyik legkitünőbb képviselője. Regényei kiváló alkotások — tekintsük akár a meseszövés érdekességét, akár a szereplő jellemek finom árnyalatait, akár a stilus előkelő szépségét, akár az elbeszélt történetek nemes irányát s az irónőnek azokból felénk sugárzó mélyen vallásos, igazán katholikus világnézetét. E kitünő irónőnek egyik legérdekesebb regényét adta ki most a Szent István-Társulat nagy reményekre jogositó ifju vállalatában, a Családi Regénytárban. *Éliane* a czime a regénynek, a mely a franczia előkelő társaság köréből vette tárgyát, abból a körből, melyben még a nagyon is közel multban bevett szokás volt, hogy gyermekeik házasságát maguk a szülők intézik. Kiválasztják a fiu számára a mennyasszonyt, a leány számára a vőlegényt a nélkül, hogy az illetők csak sejtenének is valamit. S ha a két család megegyezett: egy estélyen bemutatják egymásnak a fiatalokat s másnap megtörténik az eljegyzés.

Limoges márkiné — egy különben keresztény szellemü, de hajthatatlan akaratu asszony — szintén hódolt kora és társasága divatjának. Leányát e szellemben nevelte s vele nem is volt semmi nehézsége. Mikor a leány tizennyolcz éves lőn, kijelölte neki a jövendő férjét, kit eddig ő sohasem látott. De a leány ezt egész természetesnek találta, férjhez ment az ismeretlen férfiuhoz s boldog feleség és családanya vált belőle. Limoges márkiné azt hitte, hogy fiával, Richard-dal is igy lehet eljárni. Itt azonban akadályra talált. Richard az alig egy éve árvaságra jutott s most náluk tartózkodó Éliane unokatestvére iránt gyúlt szerelemre, holott anyja egy herczegkisasszonyt szánt neki. Az anya kijelenti, hogy soha beleegyezését nem adja Richard és Éliane házasságába. Richard, mint jó fiu, meghajol anyja előtt: anyja beleegyezése nélkül nem nősül meg: de viszont kimondja, hogy szive vonzalma nélkül sem vesz el senkit anyja kedveért sem. Mesteri kézzel szövi most az irónő a mese fonalát. Richard útra kél. Limoges márkiné Élianet — a ki az egész dologról semmit sem tud, de a kinek a szive Richardhoz vonzódik — mindenáron férjhez akarja adni, de hiába, Éliane nem megy férjhez, Richard Rómában egy tudóssal ismerkedik meg s az estéket nála tölti. A tudós naiv leányával is gyakrabban találkozik, bár iránta inkább részvétetet, mint szerelmet érez.

A tudós meghal, Richard elmegy a leányhoz őt megvigasztalni; a leány rosszlelkü nagybátyja e miatt a leányt meggyanusitja, mire Richard fölajánlja a leánynak kezét. Teljes lett most a szakadás Limoges márkiné és Richard között, ki fiatal feleségével Olaszországban maradt. Megható a regény végkifejlete

Hogyan találkozik Éliane Richard beteg feleségével s minő hősies önfeláldozással ápolja s menti meg a ragályos kórtól. De megható az is, mikor a fiatal asszony halála után maga Limoges Márkiné, megbékülve fiával, fölajánlja neki Eliane kezét. A regényt Rada István dr. forditotta ügyesen, élvezhetően. A regényt — bár harmincz ivnél hosszabb — két kötetbe szoritotta az áldozatkész Társulat s igy valóban mesés olcsó áron juthat a regényolvasó közönség e szép munkához. Éliane a Családi Regénytár 7-ik és 8-ik kötetét képezi. A megelőző hat kötet tartalma a következő: I—II. Montal Mária: Germaine eszménye. Forditotta Spett Gyula. III. Cyprián: Utak az életben. IV. Lamiraudie: Filemon ezredes. Forditotta A. Vilma. V—VI. Eszter. Eredeti irányregény. Irta X . . . grófnő. Egy-egy kötet ára egy korona.

Igazságszolgáltatás.

—

Takáts Zoltán vallomása. Az a nyolcz ember, a ki Takáts Zoltán vezetése alatt bankócsináló szövetkezetté alakult, már a vizsgálat elején töredelmes vallvmást tett. Egyedül a főbünös tagadta mindvégig, hogy neki ebben a vállalkozásban valami része lett volna. Mindazonáltal nem felebbezte meg a vizsgálóbiró végzését, mely a további fogvatartást rendelte el, mert a mint akkor mondotta, szeretne mennél előbb tulesni a tárgyaláson. Azóta hónapok teltek el, s az ügy már-már a vádtanács elé került, a mikor Takáts egyszerre csak magába szállt. A minap külön kihallgatáson jelentkezett a vizsgálóbirónál s beismerte, a mit eddig konokul tagadott, hogy ő volt a bankócsináló banda feje és szerzője. A mióta kiszabadult a fegyházból, melybe a Berecz testvérekkel való czimborasága juttatta, nem tudott állandó keresethez jutni s nagy nyomoruságában a bankócsinálásra adta magát. A teljesen megtört vádlott részletesen beszámolt ezután eme legujabb vállalkozásával s hogy milyen része volt abban a büntársainak. Vallomása sok dolgot adott a vizsgálóbirónak, mert Takáts Zoltán a legapróbb részleteket is jegyzőkönyvbe foglaltatta, hogy bünbánatának őszinteségéhez szó se férjen.

SZINHAZ.

—

HETI MÜSOR.

Vasárnap:) délután Kis szökevény.
) este Felhő Klári.
Hétfő: »Szinházi képtelenségek.«
Kedd:) d. u. »Kornevillei harangok.«
) este: »Mátyás diák, vagy a czinkotai nagy itcze.«
Szerda: »Mintaférj« először.
Csütörtök: »Mintaférj.«
Péntek: »Baba.«
Szombat: »Baba.«
Vasárnap:) d. u.: »Bőregér.«
) este: »Igmándi kispap.«

—

Érdekes premier. Szerdán a Vigszinház müsorának egyik legvonzóbb darabja, Valabreque *Mintaférj* czimü szellemes vigjátéka kerül bemutatóra szinházunkban. Az érdekes premierre nagy gonddal készül a társulat drámai személyzete, melynek java erői vesznek részt az előadásban, Csütörtökön megismétlik a Mintaférjet.

A Baba reprize. Audran bájos operettjét, a »Babát« nagy disszel fogják felujitani a Szigligeti-Szinházban. Pénteken és szombaton lesz a nagyon érdekes előadás, melyhez uj diszletek és pompás kosztümök készültek.

Légyott előtt. Parasztbecsület.

Dráma és opera együtt, ez a két pont olyan szép számú intelligens közönséget hozott a szinházba, a minő éppen leghivatottabb mindkettőnek sikere felett itélkezni.

Első volt *Sas* Ede darabja, a Légyott előtt, egyik vonzereje a tegnapi estének. Mert hiába, csak kiváncsiak az emberek arra a darabra, melylyel közülünk való ember aratott már szép sikert másutt. A darab maga a jelen társadalmában játszik, sőt néhol mintha a mi legközelebbi ismerőseinket találnák fel: városi és megyei tisztviselőket, a kik a kéz kezet mos elvét követik, vállalkozókat, a kik »kéz alatt« szeretnek mindent elintézni s »becsületes« embereket, kiknek becsületét kard és pisztoly tartja épségben a világ előtt.

Ebben a körben él *Bodvai* Lajos épitész (Könyves) felesége, Ida (E. Kovács Mariska). Kissé könnyüvérü nő, a kit könnyen elbolondithat *Bártfay* Dezső aljegyző (Balla Kálmán). Már-már légyottra kerül a sor, mikor értesül a dologról a leány apja, *Zsarkovicz* Tamás, megsérti Bártfayt, párbajt vivnak s abban az apa halálosan megsebesül. Atyja halálos ágyán Ida is visszaretten a büntől s igy a légyottot megakadályozza egy ártatlan öreg ember halála.

Sok költői igazság nincs a cselekvényben, az bizonyos. S hogy a kifogásokkal előbb végezzünk, a darab elején a sok fölösleges monológ és a fölösleges járás-kelés. Annyi helyről szedi össze a szerző a fonalat, hogy vontatott lesz tőle a cselekvény megindulása s a fölvett szálak jórészét kénytelen később elejteni. De a mi megmarad, azzal nagy hatást tud elérni. A tulajdonképpeni vékonyka cselekvény erős drámává dagad s végjelenetének hatásos rendezésével szinte kényszeriti a közönséget a tapsra. A párbeszédek legtöbbször igen ügyesek, szellemesek, a végső jelenetben igazán megindítók. Szóval gyakorlott és tehetséges toll munkája, a mely tolltól van okunk még többet és jobbat várni.

A szereplők közül igazában csak E. *Kovács* Mariska alakitása mondható kifogástalannak; szerepét jól áttanulta s átérezte s át is tudta éreztetni. *Peterdy* Sándor (Zsarkar) kezében volt a másik főszerep; jó kezekben volt, tehetsége fényesen ragyogott, de azért nem ártott volna mondókáját jobban megtanulni. A nagyváradi közönség szerepnemtudást csak Szentgyörgyi Pista bácsinak nézett el. Dicsérettel kiemelendő *Balla* Kálmán, igen ügyes volt *Madas* Pista és *Szarvasi* Sándor Kisebb szerepekben jól játszottak még *Könyves* Jenő, Bérczi Gyula, Somogyi Béla és Veszler Mariska; *Szohner* Olgának ellenben sikerült bájos megjelenését tönkretenni egy szerencsétlen veres parókával. Mit akarhatott vele?

Felvonás végén ugy a szerzőt, mint Peterdyt és Kovács Mariskát többször zajos tapsokkal hivták a lámpák elé.

*

A *Parasztbecsület* érdekessé lett nem csak az által, hogy hosszu pihenés után ez az első opera, hanem *Revedin* Gyula bemutatkozásával is.

Az elsőre megjegyzésünk, hogy kár volt a Traviata balsikeréről megfeledni. Somogyi társulata jó betanulással elég jól tud szinrehozni operákat is. Reméljük, a legközelebbi operáig nem kell megint egy jó hónapot várnunk. A mi a bemutatkozást illeti, annak bizony csak félsikere volt. *Revedin* (Turido) úrnak szép lehet a hangja pl. hangversenyteremben, de tegnap a nagy trémázás elvette legtöbb helyen a csengését s igy szinpadról hevés hatása volt. Azért ha valaki szinpadra lép, jobb kisebb vállalkozással kezdeni, hogy hozzászokjék a világot jelentő deszkákhoz. Játéka nagyon kezdetleges volt, a mit nem megrovásképp mondunk, mert hiszen tudomásunk szerint Revedin úrnak ez első fellépése szinpadon. Ezt tekintve, a félsikerrel is meg lehetünk elégedve ezuttal. Zavara daczára pontosan, biztosan énekelt s mikor belemelegedett, mint a bordalnál, ott csengett is a hangja s meg is tapsolták. Hosszabb *szinpadi* gyakorlat után jó tenorista válnék belőle; ma még nem eléggé szinész.

Igazi fényes sikere *Pintér*-nek (Alfio) és *Székely* Annának (Santuzza) volt. Pintér tegnap kitünően tudta érvényesiteni pompás hangját. Biztosan intonált, pontosan énekelt, mesteriesen játszott. Ugyanezt mondhatjuk Székely Annáról is, bár nála a játék gyengébben ment. Mindkettőjüket kettősük végén riadó tapssal előadás közben hivták ki négyszer, ugy hogy az előadás is megakadt. Kisebb szerepekben elegáns volt *Forrai* Ferike (Lola), ügyes *Lányi* Edit (Lucia); mindketten jól is énekeltek.

Végül legteljesebb elismerés illeti ugy az ének, — mint a zenekart. Megesett — a mi szinte példátlan — hogy előadás közben megtapsolták a kóristákat és a zenekart. Erre büszkék lehetnek. *K. A.*

A mai előadások. Ma, vasárnap délután a szezon egyik nagysikerü darabja, a *Kis szökevény* czimü látványos operett kerül előadásra az énekes személyzet elsőrendü tagjaival. Este *Felhő Klári*, Rátkay gyönyörü népszinmüvét ujitják föl. Fő szerepeit a darabnak Örley Flóra (Klári), P. Szép Olga (Viola Éva), Erdei Berta (Rokkáné), Szohner (Katicza), Benkő Jolán (özvegy Abáné), Könyves (Aba András), Pintér (Fátyol Ferkó), Bognár (Tenger Ádám), Deésy (Tenger Bálint), Bérczi (Csik Vendel), Szilágyi (Istók), Szarvasi (Szita Pista), Füredi (Bencze) és id. Sághi (Tömjén) játsza.

Szylveszter és ujesztendő. Az év utolsó napján, — mint jeleztük — kivételesen később, *fél nyolczkor* kezdődik az előadás. A *Szinházi képtelenségek* czimü kitünő bohóság kerül szinre elsőrangu szereposztásban, fő női szerepében *Örley* Flórával. Ujév napján két előadás lesz. Délután a *Kornevillei harangok* este pedig a *Mátyás diák* czimü régesrégi kedves, mulattató történeti vigjátékot adják.

REGÉNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irta: **Lázár Gyula.**

25

— Valahára mégis megérkezett — szólt megnyugodva Dabronczyné s megcsókolta leányát. Csak atyád volna idehaza! Ő is bizonyára e csunya idő marasztotta künn valamelyik maorban . . .

Megzörren a kastély kapuja s nyomban rá Pethő Boldizsár ugrat be az udvarra, átadja lovát az elősiető szolgának s szabályos léptekkel halad fölfelé a lépcsőkön . . .

— Jaj anyám, hisz ez nem Iván! Hallod a sarkantyu pengést? Pethő hadnagy jön . . . Éppen jókor! Le fogom razni magamról azt a kalmatlankodót. Itt az ideje, hogy beszüntesse kegyelemből tett látogatásait — szólt Magda egészen kikelve szinéből.

— Helyes, édes gyermekem, a mai napnál megszünt a barátság köztetek, nagyon jó lesz, ha ezt tudomására hozod.

Alig végzé be Dabronczyné szavait, a nagy szárnyas ajtó feltárult, s belépett rajta Pethő

Boldizsár. Arcza a régi őszinte, nyájas. Köszönésében a bocsánatkérés hangja csendült meg.

Dabronczyné és leánya ajkbigygyesztve nyujtották kezüket a félve közeledő hadnagynak.

Boldizsárnak a hideg fogadtatás feltünt. Ma tapasztalta a közönyösséget először. Sötét felleg borult homlokára, mely ez este el sem tünt onnan.

— Ah, Pethő ur, ily későn ? kezdé Magda komoly hanghordozással. — Mondhatom, nem számitottunk önre !

Boldizsárnak szivét hasogatták e jéghideg szavak, de nem mutatta; tőle megszokott udvariassággal válaszolt:

— Szabadjon mentenem magamat azzal, hogy az emberbaráti szeretet cselekedetét gyakoroltam utközben egy szerencsétlenül járt fiatal emberrel.

— Ugyan Pethő ur, hagyja az ilyen kis gyermekes kifogásokat; tudja ön nagyon jól, hogy ideges leszek azonnal, ha a keresztény szeretetről beszélnek előttem. Nem kedvelem az üres fogalmakat. Inkább elengedem az exkuzácziót . . . Különben volna valami mondani valóm, ugyebár meghallgat szivesen ?

Boldizsár sejtette, mit akar Magda tudatni vele. Előkészült a rettenetes katasztrófára Készséggel felelé.

— Méltóztassék velem parancsolni, drága kisasszony — mondá s mélyen Magda szemeibe nézett.

Magda lekapta tekintetét a szép huszár tisztről s a csillárok üvegeit vizsgálgatta. Jobbjával anyja vállcsipkéit babrálta. Kis szünet után megszólalt:

— Emlékezhetik még rá, tisztelt Pethő ur, hogy egy alkalommal határozottan kinyilvánitottam önnek, miszerint érzelmeink nem egyenlők egymás irányában. Gondoltam, hogy a világos kijelentés után beszünteti látogatásait . . . Nem tette . . . Pedig lássa . . . nem tudom önt szeretni még most sem . . . Kérem tehát, ne keresse boldogságát a Dabronczy családban, nem hajlandó ott az ön boldogitásához hozzájárulni senki . . . Másfelé ragyog boldogsága csillaga . . . Hiszem és kivánom szivemből, hogy feltaláljá, megérdemli.

Boldizsár ugy érezte, mintha megmozdult volna alatta a föld, szemei előtt homályos fátyolként vibrálódott a teremben elömlő fény. Igaz tehát minden gondolata. Elveti magától Magda, mert Iványt már csapdában véli . . . Borzasztó valóság . . .

— Ily nyilatkozatra nem számitottam, kedves kisasszony, bár sejtettem, hogy a kelletlen fogadtatásnak okát még ma este megtudom. Szabadjon kérnem valamint kisaszszonytól! Világositson fel, miért kellett e váratlan hirközlésnek megtörténnie ?

— Nem tartozom feleléttel, de ha éppen tudni akarja, megmondom: Jegyesem ma fog körünkbe érkezni, s nem szeretném, ha . . . a többit méltóztassék utána gondolni. Belátja tehát ugye bár, hogy nyilatkoznom kellett ez ügyben.

— Helyes; tehát kisasszonynak jegyese van ? Hisz kezét nekem igérete — szólt Boldizsár tágranyilt szemekkel.

— Rég mult időket ne idézzünk fel; fátyolt a multra Pethő ur!

— Esküszöm, hogy kisasszony kivánságát teljesitendem — szólt remegő ajkakkal Boldizsár s felugorva, közel az asztalhoz összependitette sarkantyuját, s emelkedett hangon tovább beszélt: Nem térek vissza kisasszony, e néhány percz alatt elhangzott szavaira, mondám, hogy fátyolt vetek a multra, mert katholikus ember vagyok, de meg aztán fölösleges is volna kegyed szavait czáfolgatni, van lelkiismeretünk, az megszokta adni kinek-kinek az igazat. Röviden végzek. Az ön jegyese: Málnafalvy Iván nem fog ma Kövesdre érkezni. Ő volt az, kivel az imént kigunyolt keresztény szeretetet gyakoroltam. Kövesdre tartott. Utközben lova a R . . ba ragadta, s ha a segitség gyorsan nem érkezik, menthetetlenül odavész. Hála a Gondviselésnek, Iván barátom él s talán visszanyeri egészséget nemcsak testileg, de lelkileg is. Lázas álmában elmondott mindent, a mi önre s reá vonatkozik. Szitok kelt ajkain, s kegyedet rut csalással vádolja. Nem tartom szükségesnek elmondani, minő gondolatok támadtak bennem kegyed felől; a mit sejtettem, arról az imént meggyőződtem . . . Kisasszony, én bevégeztem mondani valómat, de bátorkodom még a beteg nevében valamit kérni kegyedtől. Egy szivet emlegedett feltünően szakadozott beszédjében, mely kisasszonynál van. Jogtalanul, galád módon csalta el tőle, kérem tehát, kézbesitse nekem a nevezett tárgyat, hogy visszaadhassam jogos tulajdonosának.

(Folyt. köv.)

MULATSAG.

—

48-as álarczos bál. »A nagyváradi 48-as Népkör« a jövő hóban *nyilvános álarczos bálat* rendez. A rendezőség ez uton hivja fel a magukat 48-asoknak tartó tagok figyelmét, — hogy a körültekintéssel rendezendő bálon mindnyájan megjelenni sziveskedjenek s ismerőseik figyelmét is irányitsák e bálra, *ezzel a kör érdekeit mozditják elő.* További értesitések, mivel meghivók nem lesznek kibocsátva — falragaszok utján fognak megjelenni.

TAVIRATOK.

—

A kézdivásàrhelyi képviselőválasztás.

Kézdivásárhely, decz. 29. Kézdi-Vásárhelyt tegnap folyt le az országgyülési képviselőválasztás. Két jelölt állott szemben egymással: Béldy Tivadar, a szabadelvü párt jelöltje és Molnás Józsiás, a függetlenségi párt jelöltje. Este 6 órakor Béldynek 698, Molnárnak 889 szavazata volt s igy Molnár Józsiás lett a kerület képviselője. (M. T. I.)

Szerbiából.

Belgrád, decz. 29. Belgrádban uj hetilap indult meg »Bratimsztvo« (Testvérülés) czimmel, a mely azt a czélt tüzte maga elé, hogy Szerbia, Törökország, Bulgária és Montenegró között szövetséget fog létrehozni Ausztria-Magyarország ellen. Hire jár, hogy az uj lapot a külügyminiszterium »nemzeti propaganda-osztálya« sugalmazza és ugyanez a miniszterium szubvenczionálja.

A főszolgabiró panamája.

Pozsony, decz. 29. Ma kezdődött meg Vay Dénes báró főispán elnöklése alati a fegyelmi tárgyalás Kiss Vilmos volt nagyszombati főszolgabiró ellen. A nyilvános tárgyalást a megyeház kistermében tartják. A vádirat szerint Kiss Szkicsák Emil szeredi gyógyszerész és mások által is többször kisebb-nagyobb összegekkel megvesztegettette magát, évek óta rendetlenül kezelte a községi szegényalapokat, a bióválasztásoknál jogtalanul dijat szedett és kihágási ügyeket elévülni hagyott. Az előadó bejelentette, hogy az elővizsgálat befejezése után a pudmariczi plebánostól jelentés érkezett, mely szerint Kiss Pálffy Móricz gróf által az odavaló szegényeknek hagyományozott 300 koronát is elkezelte. A vizsgálatnak erre az ügyre is kiterjesztése czéljából a tárgyalást bizonytalan időre felfüggesztették. A vádlott a tárgyaláson nem volt jelen.

Svédországból.

Stockholm, deczember 29. Az államtanáesban a pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett elő az uj védőtörvény 22.350.000 koronát tévő költségeinek fedezése tárgyában. A költségeket főleg a földadó és a jövedelmi adó emelésével, általános adóreformmal és a katonaadó és a bélyegilletékek emelésével akarják fedezni, azonkivül a szesztartalmu árpatermékek után kilogrommonként 15 örét akarnak szedni és a szeszadót 10 örével emelni. A birodalmi bank a jegymonopólium fejében három és fél millió koronát fog az államnak fizetni. Ha szükséges lesz, a kávé vámját is 14 öréről 25-re emelik kilogrammonként és ha azután is szükségesnek mutatkozik, a dohány és a bor vámját és a czukoradót is fölemelik.

Sztrájkoló orvosok.

Krakkó, decz. 29. (Saját. tud. táv.) A Szent Lázár kórház orvosai, mivel a a tartománygyülés nem emelte fel a fizetésüket, hétfőtől kezdődőleg kimondták a sztrájkot.

Konstantinápolyi állapotok.

Konstantinápoly, decz. 29. A szaggravai közegészségügyi tanácsban egy irádé miatt konfliktus támadt. A szóban forgó irádé Zitterer drt közegészségügyi felügyelővé nevezte ki. Zitterert a kormány fizeti, holott a tanács tárgyalásaiban nem vett részt. Az idegen delegátusok ezt az intézkedést nemzetközi megállapodásokon alapuló jogaikkal össze nem egyeztethetőnek találták és egybehangzó jegyzéket intéztek az érdekelt diplomácziai képviseletek főnökeihez, a kik holnap összeülnek, hogy a teendő intézkedésekről tanácskoznak. (M. T. I.)

Botha tábornok Európában.

Róma, decz. 29. (Saj. tud. táv.) *Botha* tábornok ma Nápolyból ideérkezett és tovább utazik Hágába. Az ujságiróknak azt mondta, hogy a búrok sohasem fogják megadni magukat és a háboru az angolokra nézve a Fokföld elvesztésével fog végződni.

A kinai békefőltételek.

Sanghai, decz. 29. Kinai forrásból érkezett hirek szerint egy előkelő hivatalnok azt táviratozta Szinganfuból Sanghaiba, hogy a békefőltételeket közölték a császárral és császárnéval, akik elhatározták, hogy a főltételeket elfogadják. Ez a hir azonban még megerősitésre szorul és egyelőre itt bizalmatlanul fogadják.

A császári udvarból.

London, decz. 29. A Standard-nak jelentik Sanghaiból 28-iki kelettel: Senszi-i magánjelentések szerint a császárné még akkor, mikor az udvar Tajenfuban tartózkodott, egy Tunghan nevü 15 éves fiut császárrá nevezett ki. A kinevező okirat megtiltotta, hogy az uj császár trónraléptének hirét nyilvánosságra hozzák. Az uj császárt a császári sárga gyaloghintóban vitték Szingafuba. Ez a magyarázata annak, hogy Kvangszü császárnak megengedték, hogy visszatérjen Pekingbe. Kvangszü császár reformpárti barátait értesitette, hogy visszatér Pekingbe, és kéri támogatásukat az ügyek intézésében. (M. T. I.)

Hajótörès.

London, decz. 29. A Capricorn nevü trieszti hajó, a mely Cardiffból Bilbao felé tartott, Bude mellett hajótörést szenvedett. A hajó legénysége 11 osztrák és három olasz

alattvalóból állott. Kiencz embert elragadtak a hullámok. Az olaszok megmenekültek. Négy ember még a hajón van. Nagyon bizonytalan, hogy sikerült-e őket megmenteni. (M. T. I.)

Vihar Angliában.

London, decz. 29. Tegnap éjjel óta a tengerparton és a szárazföldön nagy vihar dühöng. Lover és Calais között, ugyszintén Folkestone és Baulogne között a gőzösök rendes közlekedése szünetel. A partvidék több pontjáról hajószerencsétlenségeket és emberhalált jelentenek. (M. T. I.)

Szigligeti- Színház.

Folyószám 76. Idénybérlet 74 sz.

Nagyváradon, vasárnap, 1900. decz. 30-án

délután 3 órakor fél helyárakkal

KIS SZÖKEVÉNY.

Uj operette.

Este 7 órakor, rendes helyárakkal

Felhő Klári.

Népszinmü.

SZEMÉLYEK:

Ozv. Aba Györgyné	— —	Benkő Jolán
Aba András fia	— — —	Könyves Jenő
Felhő Klári)	árva leányok	Őrlei Flóra
Felhő Katicza)		Szohner Olga
Fátyol Ferkó, molnár legény		Pintér Imre
Tenger Adám molnármester	—	Bognár János
Bálint, fia	— — — —	Deésy Alfréd

HELYÁRAK: Nagypáholy **7** frt. Földszinti és első emeleti páholy **6** frt. Másodemeleti páholy **4** forint. Zsölye **1** frt **50** kr. Körszék **1** frt **20** kr. Támlászék **1** frt. Erkélyülés 1-ső sor **60** kr., közép 2-ik sor **50** kr. oldal 2-ik sor **40** kr. II. emeleti zártszék **30**kr. Földszinti állóhely **50** kr., diák és katonajegy **30** kr. Karzati állóhely **20** kr. Egy szinlap **10** kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Szinházi látcsövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdete 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap hétfőn, decz. 31-én:

Szinházi képtelenségek

Bohózat.

KOZGAZDASAG.

Uj piczulás bank. A nem régen alakult »Takarékosság« czimü piczulás bank ujévkor már megkezdi müködését a »*Kereskedők* és *Iparosok*« szövetkezete Kossuth-utczai helyiségében. Eddig több ezer üzletrész van, jegyezve, mely szám naponta emelkedik. — A »*Kereskedők* és *Iparosok*« szövetkeztében ujévtől fogva minden délelőtt lesz üzleti nap, a midőn *váltó-* és *számla leszámitolás* eszközölhető. A zálogház *egész nap* nyitva van.

A kainit mint az állati ellenségek pusztitója. Nehány év előtt egynehány gazdasági lap nirt adott azon tapasztalatról, hogy a kainittal trágyázott szántóföldeken a földben tanyázó állati ellenségek száma megapadt, de akkor a dolognak semmi nagyobb jelentőséget nem tulajdonitottak.

Az elmult nyáron Leuberg, allttersteini vándortanitó, saját tapasztalataival erősiti meg a fenti állitást s arrról a következőket irja:

»Ha a földbirtokos trágyázási kisérletet hajtott végre oly módon, hogy burgonya elővetemény után árpa alá Thomas-salakot és kainitot hintett el tavaszszal homokos vályog talajon. A kisérletet oly módon rendezte el, hogy egy nyolczad hr. nagyságu parczellákat hasitott ki két sorban s az egyik sorban az egymásután következő parczellákat ugy trágyázta, hogy egyenlő mennyiségü Thomas-salak mellett az első parczellára kaintot nem hintett, a másodiktól az utolsóig pedig fokozatosan több és több kainitot adott a parczellákra egész addig, mig az utolsóra elhintett kainit 1000 kgot tett ki 1 hr.-ra átszámitva. A másik parczella sorozatban az egyes parczellákra hintett kainit mennyisége volt egyenlő és a Thomas-salak mennyisége változott épugy, mint az előbbi esetben a kainité. Alig kelt ki az árpa, a birtokos panaszkodott, hogy azokon a parczellákon, melyek kainitott vagy nem, vagy csak keveset kaptak, a féreg az árpát pusztitja. A küldött mintából a drótféreg és lótetü pusztitását állapitottam meg s a mint a nyár folyamán a kisérletet megtekintettem, személyesen meggyőződtem arról, a mit nevezett birtokos már előre jelzett. Azon a parczellán, mely kainitot nem kapott, alig lehetett látni egy pár árpát s az utánna következő parczellákon azon arányban volt sürübb és sürübb a vetés állása, amint több és több kainit hintetett el az illető a parczellákra.

Valószinü, hogy a kainittal a talajba vitt konczentrált kálisónak volt pusztitó hatása rovarokra, de mégis valószinübb, hogy a kálisó nem ölte meg ezen rovarokat, hanem csak elüzte őket, mert ezt bizonyitja azon körülmény, hogy ezen parczellán, melyre kainit nem hintetett, annyi volt az emlitett két rovar, hogy marékkal lehetett őket összeszedni, a mi onnét eredhetett, hogy ide menekültek a kainittal trágyázott parczelláról is a rovarok.«

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, decz. 29.
Osztrák hitel	672 25
Magyar hitel	679 50
Államvasut	670 50
Rimamurányi	484.
Magyar jelzálog	433.50
Salgótarjáni	—.—
Wagon-kölcsön	—.—

Határidők.

	Budapest, decz. 29.
Buza októberre	7.66
Buza áprilisra	7 46
Tengeri	4 91
Rozs ápr.	7.27
Zab ápr.	5.86
Káposzta, repcze, aug.	—.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. decz. 29-én.

Magyar aranyjáradék 4%	97 75
Magyar koronajáradék	93.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4½%	100 —
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2½%	100 —
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	99 —
Magyar földtehermentesitési kötvény 4%	92 25
Italmérési jog megváltási kötvény	98 85
Horváth-szlavónföldtehermentési kötvény	92 50
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	166 50
Tiszaszabályozásés szegedi sorsjegyek kölcsön	139 50
Osztrák járadék papirban	98 25
Osztrák járadék ezüstben	98 —
Osztrák járadék aranyban	98 —
Osztrák korona járadék	98 50
Osztrák államsorsjegyek	135 75
Osztrák magyar bank részvény	16.95
Magyar hitelbankrészvény	678 50
Osztrák hitelintézet reszvény	669 50
Parisi vista	95 75
20 frankos arany (Napoleond'or)	19.14
Németbirodalmi márka	117 60
London vista	240 20
20 márkás arany	23.52

A szerkesztő:

Dr. VUCSKICS GYULA.

NYILTTÉR*.

Legszebb faj

Csemege-Szőllő.

Kiváló szép és legnemesebb

faj-almák és körték

Tiroli legédesebb

Maróni,

Czitrom és **Narancs,** ugyszintén mindennemü **Déli-gyümölcsök** raktára.

Tisztán kezelt természetes

Hegyi-Borok

a következő **előnyös árak** mellett:

Asztali ó-bor, literje 30 és 32 kr.

100 liter 22 és 23 frt.

Magyarádi ujbor, literje . **36** és **40** kr.
Asztali ó bor, literje . . . . . **40** kr.
Magyarádi pecsenye bor literje **50** kr.
Asztali vörös bor, literje . **40** és **44** kr.
Ménesi vörös bor, literje . . . **64** kr

Mindennemü üvegelt **csemege-** és **pezsgőborok** a **legolcsóbb** árban.

Egy kosár, 5 kiló, finom téli, **piros bakarszőllő 2 frt 20 kr.**

Vidéki megrendelések pontosan teljesittetnek

kiváló tisztelettel:

MERTZ NÁNDOR,

Nagyvárad, Nagy-Körösz-utcza, Mertz-ház.

Telefon-összeköttetés 134. szám.

Belépési felhivás

a „Polgári takarék- és segély-szövetkezet“

VI-ik évtársulatába.

A **«Polgári takarék- és segély-szövetkezet»** 1901 január 1-én uj évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1903. év végéig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s **minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő.** A harom év eltelte után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet czélja a takarékosságot előmozditani és önsegélyt nyujtani, a mennyiben a tag heti betétei által önmagának tőkét gyüjt, mely a heti részletekben való b fizetések daczára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeremény osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg ⅘ részé-6%-os kamatláb mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok utján teljesithetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenkint 10 fillér (5 kr) beiratási dij fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére irt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1901 január 3-tól kezdődő 6-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzletl helyiségünkben (Kossuth Lajos-utcza 4. sz. a.- **mielőbb** jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1900 október hó.

A «Polgári takarék- és segély-szövetkezet» igazgatósága.

A 6-ik évtársulat befizetési napjai:

Hetfő délután . . 3—5 ig.
Csütörtök délután 3—5 ig.

A szövetkezetnek ez időszerint több mint 2000 [illegible] el.

A

„TISZÁNTÚL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkivül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . 5 korona
Vidéken » . . 6 »

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek, Bérmáltak, Egybekeltek, Megholtak, Megtértek, Eltértek } anyakönyve, diósgyőri papiron.

Bevétel, Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapitványok törzskönyve.
Anyakönyvek betürendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek, Egybekeltek, Megholtak } anyakönyvi kivonata.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyülés jegyzőkönyve.
Jelentés alapitványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesitő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesitő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboriték, levélpapirok, névjegyek, meghivók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készitünk.

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vincze intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.
Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.
Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.
B. Skupuli Lőrincz Lelki Harcza. 2 korona.
Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.
Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.
Az Urangyala, füzve 2 kor.
Liliomszálak, füzve 3 kor.
Csarnok. 3 korona.
Szent Halmok. 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvállal és készit:

izléses kivitelben

mindennemü

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készittetnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, **körlevelek, falragaszok, hirdetmények**, részvények, árjegyzékek, **jegyzőkönyvek,** pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, **étlapok, meghivók, szinlapok,** egyházi és mindennemü hivatalos nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, **levélpapirok és boritékok,** valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvü egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házasok jegyzéke.
5. Szertartás szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanitó magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek, 10. Egybekeltek, 11. Megholtak } anyakönyve, diósgyőri papiron.
12. Bevételi, 13. Kiadási } számadás-ivek.
14. Adósok jegyzéke.
15. Kereszteltek, 16. Egybekeltek, 17. Megholtak } anyakönyvi kivonata.
18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
19. Iskolai jelentés.
20. Jelentés a templompénztár számadásairól.
21. Kereszteltek, 22. Egybekeltek, 23. Megholtak } anyakönyvi másolata.

Anyakönyvek félbőrbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboriték, levélpapirok, névjegyek, meghivók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készitünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntőde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.

Nyomatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.